

Skólabragur

Könnun

Skolemiljö – 95

Höfundar: Erling Roland og Edvin Bru
Senter for atferdsforskning, Stavanger

Elín Einarsdóttir og Guðmundur Ingi Leifsson
Þýddu og staðfærðu

Spurningalistann er einnig að finna í handbókinni

Saman í sátt – Leiðir til að fást við einelti og samskiptavanda í skólum

Upplýsingar til nemenda

Þinn árgangur í skólanum hefur verið valinn til að taka þátt í könnun sem kallast Skólabragur. Þessi könnun er á vegum skólans og er gerð til að athuga vissa þætti sem varða líðan nemenda í skólanum.

Tilgangurinn er tvíþættur, annars vegar að fá vitneskju um hvernig líðan nemenda er nú, og um leið að fá upplýsingar sem geta hjálpað starfsfólki skólans til að vinna að góðri líðan nemenda í skólanum.

Svo að könnunin verði marktæk og þjóni tilgangi sínum ert þú beðin(n) að fylla út eftirfarandi spurningalista eins heiðarlega og nákvæmlega og þér er unnt, en þú þarft ekki að dvelja lengi við hverja spurningu.

Þú skalt ekki að merkja spurningalistann með nafni, en átt að svara að öðru leyti þeim spurningum sem hér fara á eftir.

Með fyrirfram þakklæti,

Námsráðgjafi

Skólastjóri

Nafn skóla _____

Bekkur: _____

Nemendafjöldi í bekknum: _____

Ég er strákur   Ég er stelpa

Ég hef verið í þessum skóla:

Frá því í 1. bekk   Í 2–4 ár   Í eitt ár eða minna

Ég hef átt heima í þessu skólahverfi:

Alla mína ævi   Í meira en 5 ár   Í 1–4 ár   Minna en eitt ár

Ef þú ert fædd(ur) í öðru landi en Íslandi segðu þá hvar.

Hjá hverjum áttu heima núna? (settu krossa við þá sem búa heima hjá þér).

Mömmu   Fósturmömmu

Pabba   Fósturpabba

Systkinum   Hálf systkinum

Fóstursystkinum   Fósturforeldrum

Starf móður: _____ Móðir vinnur ekki úti

Starf föður: _____ Faðir vinnur ekki úti

Bekkurinn þinn

Hér á eftir eru nokkrar fullyrðingar um bekkjarbrag o.fl. Settu kross við það svar sem passar best við þínar skoðanir. Ef þú ert fyllilega sammála því sem stendur setur þú kross við stórt **JÁ**. Ef þú ert mjög ósammála setur þú kross við stórt **NEI**. Ef þú ert hins vegar frekar sammála krossar þú við lítið já og sömuleiðis ef þú ert frekar ósammála krossar þú við lítið nei.

Sumar spurningarnar snerta einelti

Þegar orðið einelti er notað er átt við að einn eða fleiri nemendur saman eru óvingjarnlegir og/eða fjandsamlegir við einn einstakan nemanda sem á erfitt með að verja sig. Þetta getur birst á margan hátt, til dæmis með hrindingum, slagsmálum eða poti. Einelti getur líka verið slæm stríðni sem stendur yfir í lengri tíma eða ef nemanda er haldið utan við hópinn (hafnað).

Um stuðning

JÁ

já

nei

NEI

1. Flestir nemendur í bekknum eru góðir vinir mínir.	☐	☐	☐	☐
2. Flestir nemendur í bekknum eru hjálplegir við mig.	☐	☐	☐	☐
3. Ég er vinsæl(l) í bekknum.	☐	☐	☐	☐
4. Mér finnst gaman að vera með bekkjarfélögunum.	☐	☐	☐	☐
5. Það eru klíkur í bekknum sem vilja ekki hleypa öðrum að.	☐	☐	☐	☐
6. Krakkarnir sem ráða mestu virða skólareglurnar og gegna kennurinum.	☐	☐	☐	☐
7. Krakkarnir sem ráða mestu eru vingjarnlegir við alla í bekknum.	☐	☐	☐	☐
8. Krakkar sem eru óvingjarnlegir við aðra eða leggja krakka í einelti eru vinsælastir í bekknum.	☐	☐	☐	☐
9. Nokkrir krakkar í bekknum eru útundan og komast ekki inn í hópinn.	☐	☐	☐	☐
10. Margir krakkar vilja ráða í bekknum.	☐	☐	☐	☐
11. Stundum veit ég ekki hvort sumir krakkar í bekknum eru vinir mínir eða óvinir.	☐	☐	☐	☐

Kennslustundirnar

JÁ

já

nei

NEI

1. Það er gott hljóð í bekknum þegar kennarar kenna ný atriði.
2. Í hópvinnu einbeita flestir nemendur sér að því sem þeir eiga að gera.
3. Þegar nemendur eiga að vinna verkefni eru flestir einbeittir við vinnuna.
4. Þegar kennslustund hefst eru flestir nemendur tilbúnir að fara að vinna.
5. Þegar við eigum að skipta um verkefni gengur það oftast fljótt og hljóðlega.
6. Bekkjarbragurinn breytist eftir því hver kennir okkur

Skoðanir

JÁ

já

nei

NEI

1. Flestum nemendum í bekknum finnst mikilvægt að stunda námið vel.

2. Mér finnst mikilvægt að stunda námið vel.

3. Flestum nemendum í bekknum finnst sjálfsagt að hlýða kennurunum.

4. Mér finnst rétt að hlýða kennurunum.

5. Flestum nemendum í bekknum finnst rangt að níðast á eða stríða öðrum.

6. Flestum nemendum bekkjarins finnst rétt að hjálpa krökkum sem þurfa einhverja aðstoð.

7. Mér finnst rétt að hjálpa krökkum sem þurfa einhverja aðstoð.

Kennarar og nemendur

JÁ

já

nei

NEI

1. Þegar við förum í hópvinna útskýra kennararnir vinnuna mjög vel fyrir okkur.
2. Kennararnir útskýra mjög vel þegar þeir kenna ný atriði í sinni kennslugrein.
3. Þegar við vinnum hver fyrir sig er gott að biðja kennarana um aðstoð ef við skiljum ekki verkefni.
4. Þegar við eigum að skipta um verkefni útskýra kennararnir vel hvað á að gera.
5. Þegar nemendur trufla í kennslustundum taka kennararnir mjög vel á þeim vanda.
6. Ef einelti á sér stað í bekknum, er gott að leita til umsjónarkennara með slík vandamál.
7. Allir kennararnir mínir eru færir í sínu fagi.

Þú og kennararnir þínir

JÁ   já   nei   **NEI**

1. Mér finnst kennararnir vera eins og góðir vinir mínir.	☐	☐	☐	☐
2. Kennararnir mínir vita hvað ég geri í frítíma mínum.	☐	☐	☐	☐
3. Kennararnir mínir eru fúsir að hjálpa mér ef ég er í vandræðum.	☐	☐	☐	☐
4. Ég hef á tilfinningunni að kennurunum sé annt um mig.	☐	☐	☐	☐
5. Það er misjafnt hvort kennurum er annt um mig.	☐	☐	☐	☐

Eftirlit

JÁ   já   nei   **NEI**

1. Kennararnir athuga hvort við höfum unnið heimaverkefnin.	☐	☐	☐	☐
2. Kennararnir sjá til þess að við leggjum okkur fram í tímum.	☐	☐	☐	☐
3. Kennararnir hafa góðan aga í bekknum.	☐	☐	☐	☐
4. Í skólanum er fylgst vel með því að við högum okkur vel í frímínútum.	☐	☐	☐	☐
5. Sumir kennarar fylgjast ekki með því hvort við vinnum heimaverkefnin okkar.	☐	☐	☐	☐

Skólanámið

	JÁ	já	nei	NEI
1. Ég er með þeim bestu í bekknum í stærðfræði.	☐	☐	☐	☐
2. Mér finnst erfitt að skilja þegar kennararnir útskýra eitthvað fyrir öllum bekknum.	☐	☐	☐	☐
3. Mér finnst (fannst) erfitt að læra að lesa.	☐	☐	☐	☐
4. Mér finnst erfitt að læra stafsetningu.	☐	☐	☐	☐
5. Mér finnst erfitt að læra stærðfræði.	☐	☐	☐	☐
6. Ég er duglegur nemandi.	☐	☐	☐	☐

Að hjálpa öðrum

	JÁ	já	nei	NEI
1. Ef á þarf að halda myndi ég hjálpa:				
a. Vínunum mínum.	☐	☐	☐	☐
b. Krökkunum í mínum bekk.	☐	☐	☐	☐
c. Kennurum.	☐	☐	☐	☐
d. Einhverjum á mínum aldri sem ég þekkti ekkert.	☐	☐	☐	☐
e. Fullorðna fólkinu heima hjá mér.	☐	☐	☐	☐

Um líðan í skólanum

JÁ   já   nei   **NEI**

1. Mér líður vel í kennslustundum.	☐	☐	☐	☐
2. Mér finnst gaman í frímínútum.	☐	☐	☐	☐

Þú og fjölskylda þín

JÁ   já   nei   **NEI**

1. Ég er nátengd(ur) fjölskyldu minni.	☐	☐	☐	☐
2. Ég fæ sjaldan tækifæri til að taka eigin ákvarðanir.	☐	☐	☐	☐
3. Það er tekið mark á mér í fjölskyldunni.	☐	☐	☐	☐
4. Ég get aðstoðað og hjálpað til heima hjá mér.	☐	☐	☐	☐
5. Það er tekið mark á skoðunum mínum heima hjá mér.	☐	☐	☐	☐
6. Mér finnst ég vera út undan heima hjá mér.	☐	☐	☐	☐
7. Ég veit að ég er fjölskyldu minni mikils virði.	☐	☐	☐	☐
8. Ég veit að ég fæ aðstoð frá fjölskyldu minni ef ég þarf.	☐	☐	☐	☐
9. Foreldrar mínir treysta kennurum mínum.	☐	☐	☐	☐

Hegðun

Merktu hér á eftir við þann svarmöguleika sem þér finnst eiga best við eftirfarandi fullyrðingar. (Athugaðu að merkja aðeins við einn svarmöguleika við hverja fullyrðingu).

	Aldrei	stundum	oft	dag- lega
1. Mér finnst erfitt að einbeita mér í kennslustundum.	☐	☐	☐	☐
2. Ég fæ skammir fyrir að vera óróleg(ur) í kennslustundum.	☐	☐	☐	☐
3. Það kemur fyrir að ég lendi í alvarlegum árekstrum við kennarana.	☐	☐	☐	☐
4. Ég hef skrúpað í skólanum.	☐	☐	☐	☐
5. Ég hef tekið þátt í að eyðileggja hluti eða byggingar.	☐	☐	☐	☐
6. Ég hef hnúplað eða stolið.	☐	☐	☐	☐
7. Ég hef komið í veg fyrir að einhver steli eða hnúpli.	☐	☐	☐	☐
8. Ég hef lent í áflogum og/eða illindum við skólafélaga mína.	☐	☐	☐	☐
9. Ég hef lent í alvarlegum slagsmálum við skólafélaga mína	☐	☐	☐	☐
10. Ég hef reynt að koma í veg fyrir deilur og/eða slagsmál.	☐	☐	☐	☐
11. Ég hef horft á nemendur í áflogum.	☐	☐	☐	☐
12. Ég hef reynt að styðja kennara sem reynir að róa nemendur sem skapa óróa.	☐	☐	☐	☐
13. Ég hef tekið þátt í að stríða nemendum í skólanum sem eru af öðru þjóðerni eða hafa annan litarhátt.	☐	☐	☐	☐

Einelti

Það nefnist einelti þegar einn eða fleiri nemendur (saman) eru óvinsamlegir og fjandsamlegir í viðmóti við nemanda sem á erfitt með að verja sig eða standur af einhverjum ástæðum höllum fæti í skólasamfélaginu. Þetta getur birst með ýms-um hætti, til dæmis með spörkum, poti eða hrindingum. Einelti getur líka verið að nemanda sé strítt endalaust eða honum hafnað (ekki tekinn inn í hópinn.)

	Aldrei	stundum	oft	dag- lega
1. Ég hef lagt skólafélaga minn (mína) í einelti á þessu skólaári.	☐	☐	☐	☐
2. Ég stríði skólafélaga (félögum) mínum.	☐	☐	☐	☐
3. Ég hef lagst gegn því að fá nýjan féлага inn í minn hóp.	☐	☐	☐	☐
4. Ég hef slegið, sparkað eða hrint féлага mínum.	☐	☐	☐	☐
5. Ég hef lagt skólafélaga minn í einelti. Hann er:				
☐ a) Strákur í mínum bekk			☐ b) Stelpa í mínum bekk	
☐ c) Strákur í öðrum bekk			☐ d) Stelpa í öðrum bekk	
Hér má merkja við fleiri en einn möguleika				
6. Þegar ég hef lagt skólafélga minn í einelti þá er ég:				
☐ Með öðrum félögum.				
☐ Ein(n).				
☐ Bæði ein(n) og með öðrum.				

**Aldrei stundum oft dag-
lega**

7. Þegar við ráðumst á nemendur
eða stríðum þeim finnst mér flestir
standa með okkur.

8. Ég hef orðið fyrir einelti
á þessu skólaári.

9. Þeir sem hafa lagt mig
í einelti eru:

skólafélagi minn

skólafélagar mínir

allur bekkurinn

kennari minn

aðrir, hver/hverjir _____

Hér má merkja við fleiri en einn möguleika

Að vera vitni að einelti

	Aldrei	stundum	oft	dag- lega
1. Hefur þú orðið vitni að einelti í skólanum þetta skólaár?	☐	☐	☐	☐
	JÁ	já	nei	NEI
2. Mér fannst að þeir sem horfðu á eða vissu af eineltinu, stæðu með gerendum.	☐	☐	☐	☐
3. Ég hélt með gerendum (ekki þolendum).	☐	☐	☐	☐

Að koma í veg fyrir einelti

	Aldrei	stundum	oft	dag- lega
1. Hefur þú reynt að koma í veg fyrir að nemandi yrði fyrir áreiti eða einelti?	☐	☐	☐	☐

Viðhorf kennara og skólastjórnenda til eineltismála

	Aldrei	stundum	oft	dag- lega
1. Ef kennarar mínir yrðu varir við einelti í bekknum myndu þeir gera allt sem í þeirra valdi stæði til að stöðva það.	☐	☐	☐	☐
2. Ef aðrir kennarar í skólanum yrðu varir við einelti í mínum bekk, myndu þeir gera allt sem þeir gætu til að stöðva það.	☐	☐	☐	☐
3. Ef skólastjórnendur fengju vitneskju um eineltismál í skólanum, myndu þeir gera allt sem þeir gætu til að stöðva það.	☐	☐	☐	☐

Ófriður gagnvart kennurum

	Aldrei	stundum	oft	dag- lega
1. Hefur þú tekið þátt í ófriði, eða skipulegum ólátum gagnvart kennara (kennurum) í skólanum?	☐	☐	☐	☐

Takk fyrir